

π. Γεώργιος Καψάνης: η ενεργή του παρουσία στα θέματα της αγιορειτικής κοινότητας

Ορθοδοξία / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές

Γέροντας Ελισαίος, Καθηγούμενος Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας

[Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=161576>]

Είχαμε και τότε πολλά προβλήματα και έπρεπε να τα αντιμετωπίσουμε ένα-ένα. Και χρειαζόμασταν πάντοτε, όταν είχαμε μεγάλα προβλήματα, και την παρουσία του Πατριαρχείου στο Άγιον Όρος. Και έτσι συνεδριάζαμε από κοινού και συζητούσαμε τα θέματά μας. Θα σας πώ τι έλεγε ο Γέροντας Γεώργιος παρουσία της Εξαρχίας σε μία περίπτωση για τα αγιορειτικά ζητήματα. Πόσο ήταν προσηλωμένος στο Άγιον Όρος, αλλά και με τι σεβασμό μιλούσε για την Εκκλησία! Ήταν τότε πρόεδρος της Εξαρχίας ο Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Μάξιμος (28-9-1979). Είπε ο Γέροντας: «Σεβασμιώτατοι, η στάσις της σεβαστής Πατριαρχικής Εξαρχίας για την επίλυσι των αγιορειτικών ζητημάτων μας αναπαύει, διότι βλέπουμε ότι χαρακτηρίζεται από αγάπη προς το Άγιον Όρος και ειλικρίνεια. Αυτή η ειλικρίνεια μας επιτρέπει να μιλήσουμε και εμείς ειλικρινώς».

Όπως είπαμε, το εγκώμιο με τον έλεγχο. Τα θέματα που τότε μας απασχολούσαν ήταν τα θέματα των ετεροδόξων, οι συνομιλίες με τους ετεροδόξους. Τότε η Σιμωνόπετρα είχε δεχθή ετεροδόξους, όπως τον π. Πλακίδα, ο οποίος εζήτησε να τον βαπτίσωμε, και είχαμε κάποια προβλήματα. «Το υπό συζήτησιν θέμα», συνεχίζει ο Γέροντας Γεώργιος, «των βαπτίσεων και χειροτονιών των ετεροδόξων σχετίζεται με το γενικώτερο ζήτημα της τηρουμένης σήμερα γραμμής, διά τας οποίας το Άγιον Όρος και εσχάτως εξέφρασε τας ανησυχίας του διά γράμματος προς το σεπτόν Οικουμενικόν Πατριαρχείον. Ανησυχούμε, όταν αυτές οι σχέσεις παρεκκλίνουν της παραδεδομένης Ορθοδόξου εκκλησιολογίας, καθ' ην την μίαν, αγίαν, καθολικήν και αποστολικήν Εκκλησίαν αποτελεί μόνον η Ορθοδοξία και ουχί οι άλλες ομολογίες. Εκδεχόμενοι την εκκλησιολογίαν ταύτην, δεν δυνάμεθα να δεχώμεθα στην Ορθοδοξία τους προσερχομένους, ει μή μόνον διά Βαπτίσματος και κατ' οικονομίαν διά Χρίσματος». Διότι, όπως είπαμε, ο Γέροντας ήταν άνθρωπος του μέτρου. Στο Όρος βεβαίως είναι το Βάπτισμα, αλλά εκτός, όταν έχουμε να αντιμετωπίσωμε περισσότερα προβλήματα, λέγει, «κατ' οικονομίαν διά Χρίσματος»· πάντως διά μυστηριακής πράξεως. «Ούτε πάλι δυνάμεθα να δεχώμεθα τας χειροτονίας ως εγκύρους και να μή τους χειροτονώμεν προσερχομένους εις την Ορθοδοξίαν, διότι τούτο σημαίνει ότι τους αναγνωρίζομεν ως έχοντας αποστολικήν διαδοχήν, όπερ σημαίνει αποστολικήν

αλήθειαν, ορθοδοξίαν και αποστολικήν Χάριν». Διότι έτσι σημαίνει «ότι παραιτούμεθα της αξιώσεως ότι είμεθα η μία, αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία, και ότι πρέπει να αποκαταστήσωμεν πλήρη μυστηριακήν κοινωνίαν μετ' αυτών».

Επίσης ο Γέροντας, επειδή ήταν ευρείας παιδείας άνθρωπος, ήθελε την προβολή του Αγίου Όρους και μέσα από δράσεις και εκδόσεις πνευματικές. Γι' αυτό και συμμετείχε έντονα στην έκδοσι ενός αγιορειτικού περιοδικού, και συνήθως στην έκδοσι του περιοδικού υπό τον π. Θεόκλητο Διονυσιάτη «Αθωνικοί Διάλογοι», που την εποχή εκείνη άφησε μία καλή μαρτυρία, αλλά και τώρα, αν διαβάσετε, θα δήτε πόση ωφέλεια θα πάρετε από τα τεύχη αυτού του περιοδικού. Εμείς αυτούς τους ανθρώπους που δούλεψαν πάνω σ' αυτά τα θέματα τους γνωρίσαμε από κοντά και βλέπαμε και την αγάπη τους προς την Παράδοσι αλλά και την αγάπη τους στον λαό, που ήθελαν να τον τρέφουν με τα νάματα της Ορθοδοξίας και της αγιότητας.

Φυσικά ο Γέροντας πάντοτε εμπιστευόταν στην Εκκλησία. Τότε (29-9-1979) περνούσαμε μία δυσκολία με την Ιερά Μονή Δοχειαρίου, που και αυτή χειμαζόταν από λειψανδρία. Όταν πήγαμε στο Άγιον Όρος υπήρχαν δέκα ιδιόρρυθμα μοναστήρια. Μετά έγιναν όλα Κοινόβια. «Νομίζω», λέγει ο Γέροντας, «Σεβασμιώτατοι, ότι είναι ευλογία Θεού η παρουσία σας εδώ για την συζήτησι αυτού του σημαντικού θέματος της Ι. Μονής Δοχειαρίου, και ασφαλώς πιστεύομεν ότι εσείς με την εγνωσμένην εμπειρίαν θα οδηγήσετε το όλον θέμα σε μία ευλογημένη διευθέτησι. Οφείλομε να ομολογήσωμε εν πάση ειλικρινεία, ότι και εμείς αυτή την στιγμή έχομε τας σκέψεις μας και απόψεις μας για την λύσι του ζητήματος. Αλλά θα ήτο εύχης έργον, εάν απαξάπαντες παραιτηθώμεν προς στιγμήν» -να δήτε πώς προέτασε το κοινόν συμφέρον έναντι του ατομικού- «των προσωπικών επιθυμιών και σχεδίων, και ζητήσωμε την βοήθειαν του Θεού διά την δεδικαιωμένην λύσιν διά την Μονήν αυτήν». «Εγώ προσωπικώς», έλεγε ο Γέροντας, «τρέφω πολλήν αγάπην και συμπάθειαν προς τους εν τη Μονή ασκουμένους Γέροντας μοναχούς, οίτινες από νεαράς ηλικίας ήλθον ενταύθα και κατηνάλωσαν εαυτούς υπέρ της Μονής. Πρέπει να βοηθήσωμε να επιλυθή το θέμα, ίνα μή τα πράγματα αργότερα γίνουν χειρότερα». Η συμβολή του Γέροντα στην ειρηνική διευθέτησι του ζητήματος και στην αποφυγή διενέξεων και συγκρούσεων υπήρξε καθοριστική.

Εν συνεχεία, για το θέμα της αρπαγής της περιουσίας των εν Ελλάδι Ιερών Μονών το 1987 από το κράτος, η αντίδρασις του Γέροντα ήτο σθεναρή και ασυμβίβαστη. Χαρακτηριστικά το Πρακτικό σημειώνει την παρέμβασί του: «Ο άγιος Καθηγούμενος της Ι. Μονής Γρηγορίου συγχαίρει την Ι. Κοινότητα διά τα αποσταλέντα γράμματα και τονίζει την ανάγκη μιας δυναμικωτέρας

διαμαρτυρίας, καθ' όσον το παρουσιαζόμενον πρόβλημα είναι βαθύτερον και όχι επιφανειακόν. Διότι βαλλομένου του Ορθοδόξου Μοναχισμού, βάλλεται αυτή αύτη η Παράδοσις του Ελληνορθοδόξου Γένους μας, με απώτερο σκοπό την δημιουργία ενός Έθνους ασχέτου προς την παράδοσίν του και ενός λαού ξένου και αποκεκομμένου από τις ρίζες αί οποίαι τον έθρεψαν. Το Άγιον Όρος δέον να αντιδράση δυναμικώς κατά της επιβολής αυτού του νόμου (1700/87), καθότι τα μέτρα αυτά εμμέσως απειλούν και αυτό, και δεν είναι ορθή η άποψις περί του αντιθέτου».

Γενικά ο Γέροντας αγρυπνούσε και εμερίμνα ιδιαιτέρως για το κύρος και την ενότητα του Αγίου Όρους, την ασφαλή προστασία του αβάτου, ως και διά την διατήρησι και τον σεβασμό του αυτοδιοικητού πολιτεύματος της Αθωνικής Πολιτείας και του πανορθοδόξου χαρακτήρος αυτής.

Διά το πρώτον η παρέμβασίς του στην Ε.Δ.Ι.Σ. του Οκτωβρίου του 1989 είναι αποκαλυπτική. «Άγιοι Έξαρχοι, ευχαριστούμεν διά την αγάπην και το ενδιαφέρον Σας, το οποίον και άλλοτε έχομε γνωρίσει... Ομολογώ ότι εθίξατε πολλά και σοβαρά θέματα, που εγώ θα ήθελα να τα μελετήσω και να έχω τον χρόνον και την άνεσιν να απαντήσω, να πω τις ταπεινές μου σκέψεις όχι πρόχειρα και βιαστικά, αλλά με κάποια σοβαρότητα αντάξια με την σοβαρότητα με την οποίαν εσείς εθίξατε τα θέματα αυτά. Δεν φαίνεται όμως να έχωμεν τόσον χρόνον. Κατ' αρχήν θέλω να Σας πω ότι αυτά, τα οποία με την χάριν του Θεού και την ευχήν Σας θα πω, θέλω να μή είναι λόγοι αργοί, διά τους οποίους θα δώσω λόγον εν ημέρα

κρίσεως. Αλλά να είναι ως κατ' ενώπιον Θεού και ως λόγον αποδώσων, και μάλιστα ενώπιον της Εκκλησίας, την οποίαν εκπροσωπείτε, της Παναγίας μας και των Αγίων Αθωνιτών Πατέρων. Θέλω λοιπόν να Σας διαβεβαιώσω -νομίζω όλοι οι Πατέρες του Αγ. Όρους και τελευταίος πάντων εγώ- εις τα βάθη της καρδιάς μας έχομεν τον σεβασμόν και την ευλάβειαν προς το Οικουμενικόν Πατριαρχείον, και γι' αυτό, αν καμιά φορά ωρισμένες ενέργειές μας εμφανίζουν ότι δεν έχομε αυτήν την ευλάβειαν, αυτό προκαλεί ένα πόνον μέσα μας. Μάλιστα εγώ θα έλεγα ότι και αί ενέργειαι που εμφανίζονται ότι δεν εκφράζουν ευλάβεια στο Πατριαρχείο και σεβασμό, κατά βάθος αποβλέπουν στο να στερεώσουν την θέσιν του Πατριαρχείου στο Άγιον Όρος και στην Αγιορειτικήν συνείδησιν. Θα ήθελα να πώ, προτού αναφερθώ στα σοβαρώτερα, ότι η σκέψις ότι αί συνοδείαι αι ελθούσαι νεωτέρως εις το Άγιον Όρος είναι δυνατόν να είναι κομισταί κάποιου πνεύματος αντιπατριαρχικού, και μόνον λεγομένη προκαλεί μεγάλην λύπην και ιστορικώς δεν δικαιώνεται. Διότι γνωρίζετε εσείς, Άγιε Πρόεδρε, ότι πριν έλθουν αί νέαι συνοδείαι, ποία κατάστασις επικρατούσε εις το Άγιον Όρος. Γνωρίζετε πόσαι διαμαρτυρίαι εκ μέρους της Ιεράς Κοινότητος στο αρχείο του Πατριαρχείου υπάρχουν. Όλα αυτά ήρχοντο διά τα θέματα του Οικουμενισμού. Γνωρίζετε και με ποίαν γλώσσαν ήσαν συντεταγμένα και επίσης γνωρίζετε ποία ήτο η κατάστασις εις τας Μονάς. Αί νέαι συνοδείαι λοιπόν που ήλθον εις το Άγιον Όρος όχι μόνον δεν εμείωσαν σε κάτι το κύρος και την εξουσίαν του Πατριαρχείου στο Άγιον Όρος, αλλ' αντίθετα συνετέλεσαν εις το να αποκατασταθή το κύρος του Πατριαρχείου και το μνημόσυνον του Πατριάρχου εις τας Μονάς, και σήμερα να βλέπετε αυτό το ευλογημένο φαινόμενον, όπου πάτε να γίνεσθε δεκτοί, όχι απλώς τυπικώς ευπρόσδεκτοι αλλά μετά καρδιακής χαράς από τους πατέρας των Μονών».

«Πρέπει να γνωρίζετε ότι ημείς βαλλόμεθα έσωθεν διά την αγάπην μας προς το Οικουμενικόν Πατριαρχείον και, εάν η Μήτηρ Εκκλησία έχει ένα τέτοιον λογισμόν εις το θέμα αυτό, πονάμε πάρα πολύ. Τώρα διά το θέμα των διαμαρτυριών του Αγίου Όρους διά τα θέματα της πίστεως, και αυτό γίνεται υπέρ του Πατριαρχείου μας, διότι η συνείδησις των μοναχών, όπως είπατε και σείς και γνωρίζετε, είναι ευαίσθητος... Οι Μοναχοί είναι λογικά όντα και πρέπει να τους ποιμαίνωμεν ημείς λογικώς και θεολογικώς και να γράφωμε στο Πατριαρχείο αυτές τις ανησυχίες, ώστε το Πατριαρχείο να έχη υπ' όψιν του ότι σε ένα τμήμα μεγάλο του Οικουμενικού Θρόνου, όπως είναι το Άγιον Όρος, υπάρχει κίνδυνος να υπάρξουν προβλήματα μεταξύ αυτού και του Πατριαρχείου, όταν συμβαίνουν αυτές οι ενέργειες. Αλλά και όχι μόνον διά να προστατεύσωμε το ποίμνιόν μας· έχομε και ημείς προβλήματα συνειδήσεως. Αυτά τα λέγω αυτήν την στιγμήν εξομολογούμενος ενώπιον όλης της Εκκλησίας, και δεν θέλω να πω πράγματα τα οποία δεν τα πιστεύω κατά βάθος. Λοιπόν, δεν διαφωνούμε με τους διαλόγους·

είναι δικαίωμα της Μητρός Εκκλησίας. Καταλαβαίνομε ότι εις την σημερινήν εποχήν η Μήτηρ Εκκλησία έχει μίαν οικουμενικήν ευθύνην. Έτσι νομίζω ότι πρέπει να κάνω. Λοιπόν εκείνο που μας στενοχωρεί είναι ότι ενίοτε στους διαλόγους συμβαίνουν πράξεις ή λόγοι, εις τους οποίους εμείς -ίσως να πέφτουμε έξω- βλέπομε ότι έρχονται εις αντίθεσιν με βασικά θέματα της Ορθόδοξου Εκκλησιολογίας. Εκείνο το οποίον μας στενοχωρεί είναι, όταν γίνωνται δηλώσεις ότι η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία αποτελείται όχι μόνον από την Ορθόδοξον Εκκλησίαν. Εσείς ωραία το είπατε σήμερα και μας αναπαύσατε και ομολογήσατε ότι μόνον η Ορθοδοξία είναι η Μία Εκκλησία. Υπάρχουν όμως και άλλες εκδηλώσεις και λόγοι που λένε το αντίθετον. Υϊκώς παρακαλούμεν εις το μέλλον να ληφθή υπ' όψιν αυτό».

Την Ε.Δ.Ι.Σ. της 19-8-1989 απησχόλησε το θέμα της περιφρουρήσεως του αβάτου του Αγίου Όρους. Ο Γέροντας περί αυτού του θέματος έδειχνε μεγάλην ευαισθησίαν και ήτο φυσικόν. Ενθυμούμαι στήριζε πολύ την Επιτροπή μας και μας παρώτρυνε να τρέξωμε, μαζί με τα άλλα μέλη της Επιτροπής, σε Ανατολή και Δύσι για την προστασία του. Αποτέλεσμα είναι ότι εκείνοι οι αγώνες δεν πήγαν χαμένοι, και σήμερα το Άγιον Όρος, ο θεσμός, από πλευράς μέτρων αποτροπής παραβάσεων του αβάτου είναι σε καλό δρόμο και, κατά το δυνατόν, εξασφαλισμένο.

Για το αυτοδιοίκητο του Αγίου Όρους στην Ε.Δ.Ι.Σ. της 26-11-1992 παίρνει τον λόγο σημειώνοντας τα εξής: «Η αθωνική μοναχική Πολιτεία δεν αποτελεί μεμονωμένον μοναστικόν καθίδρυμα, αλλά μοναχικόν κέντρον, το μόνον εναπομείναν εκ των πολλών της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Αύτη εδημιουργήθη αρχήθεν υπό των μοναχών τη συνδρομή των αιμνήστων Βυζαντινων Αυτοκρατόρων, προικισθείσα υπ' αυτών διά προνομίων και ελευθεριών από εκκλησιαστικών και κοσμικών προσώπων. Τούτο δε δεν συνέβη διά πρώτην φοράν μόνον με το Άγιον Όρος και έξ αγνοίας ή περιφρονήσεως των εκκλησιολογικων θεσμών και κανόνων, αλλά τα προνόμια αυτά εθεωρήθησαν ως απαραίτητοι προϋποθέσεις διά την ομαλήν και απρόσκοπτον λειτουργίαν και διά την επιβίωσιν αυτού και πέραν της καταλύσεως του Βυζαντινού κράτους». Και σε άλλη παρέμβασι υποστήριξε: «Το αυτοδιοίκητον του Αγίου Όρους πρέπει να διατηρηθή, διότι είναι προϋπόθεσις της ελευθέρας εν αυτώ ασκήσεως της μοναχικής ασκήσεως, της μοναχικής ζωής και της ευοδώσεως αυτής. Προτείνομεν την αποστολήν Επιτροπής εξ Ηγουμένων, και μάλιστα των συνταξάντων την Έκθεσιν εις το Σεπτόν Κέντρον, η οποία με σεβασμόν και αγάπην θα διατυπώσει τας θέσεις μας. Νομίζω ότι η καλή διάθεσις του Παναγιωτάτου είναι δεδομένη, όπως εφάνη και εις την ενταύθα προς τους Καθηγουμένους γενομένην ομιλίαν Του, και το ζήτημα θα τακτοποιηθή».

(συνεχίζεται)

<http://bit.ly/2s2swrj>